

<p>René Magritte n° 2</p>	<p>Eerste publicatie: 7 maart 2014</p>	<p>Laatste update :</p>	<p>B. Spee</p>	<p>Vertaler: Ostyn Sofie</p>
<p><u>Titel:</u> Le Viol</p> <p>1934 Olie op doek, 25 x 18 cm</p> <p><u>Beschrijving:</u> Vanop een afstand denk je dat het om een portret gaat. Van dichtbij zie je wel degelijk de omtrek van een gezicht, een haardos en een nek, maar in plaats van de gelaatstreken – namelijk de ogen, neus en mond – zie je borsten, een navel en vrouwelijk geslachtsdeel.</p>	<p><u>Het problematische</u> is de overlapping die niet louter toevallig lijkt, maar eerder een teken van slechte smaak. Delen van het vrouwelijk lichaam staan op de plaats van delen van het gezicht: in plaats van de ogen staan er borsten, de neus is een navel en de mond het geslachtsdeel. Het is een schokkende overeenkomst, die een gevoelige snaar raakt en afstotelijk werkt.</p> <p><u>De oplossing</u> of hetgeen een betekenis geeft aan dit grotesk en erotisch toeval is de titel <i>Le viol</i>. Een vrouwenlichaam dat verwerkt is in een gezicht is conceptueel gezien grensoverschrijvend en een idealisering dankzij de titel. Want een gewone beschrijving zou van het beeld een obscene collage maken. Zonder de titel zouden we bij onze eerste indruk blijven, namelijk een onfatsoenlijk of slecht knip-en-plakwerk.</p> <p>Wanneer we echter nadenken over de titel, verruimt onze blik.</p> <p>Want wat is een verkrachting in feite? Een verkrachting is een handeling waarbij een ander onder dwang en zonder toestemming tot een lichamelijke eigenschap gereduceerd wordt. Dit gebeurt via het gezicht, dat de plek is van vrijheid en gedachten. Anders gezegd, als je bij het zien van het gezicht van een vrouw niet haar gezicht ziet, niet haar ogen als “de spiegel van de ziel”, maar daarentegen enkel haar lichaam ziet, dan perk je haar in. Zo’n houding wijst sowieso op een intentie tot verkrachting.</p> <p><u>Samengevat</u>, we kunnen stellen dat Magritte met een minimum aan buitengewone middelen de Idee – met hoofdletter I – van een verkrachting afbeeldt, namelijk de grondgedachte achter een verkrachting. Het “beeldenplakwerk”, de overlapping door de inperking van twee delen van hetzelfde lichaam gebeurt door een specifieke opbouw: het gezicht ligt niet meer in het verlengde van het lichaam, maar het lichaam stijgt tot in het gezicht en valt ermee samen. Deze specifieke opbouw, die uit twee uitgebeelde werkelijkheden bestaat (het gezicht en de romp), toont geen tastbare werkelijkheid meer, maar een concept, een idee, een grondgedachte van kleinerend geweld tegen een vrouw. Het concept van een verkrachting is zichtbaar gemaakt, is een beeld geworden. Dat beeld van een concept is sureëel. Het surreële is een abstractie, een idee dat zichtbaar is gemaakt. Het is niet meer nodig om de Grot van Plato uit te gaan om toegang te krijgen tot de pure Ideeën, want Magritte slaagt erin die pure Ideeën om te zetten in beelden. Toen André Breton in 1934 dit werk koos als voorpagina van zijn manifest "Qu'est-ce que le surréalisme ?", had hij de voorbeeldfunctie ervan goed gevat.</p> <p>Laat ons proberen een vergelijking te maken met een ander schilderij dat 36 jaar later tot stand is gekomen: op <i>visage devenu sexe</i> zie je het principe van <i>Le viol</i>, en op <i>un oiseau devenu pierre</i> de grondgedachte van <i>L'Idole</i>. <u>Beide werken zijn surreëel want ze tonen beelden die we niet vinden in de werkelijkheid, maar een werkelijkheid voorstellen. Tegelijkertijd zijn het ook sublieme of verheven beelden omdat ze ons losmaken, ons verwijderen van het voelbare om ons op te lichten en om ons kennis te laten maken met een etische en onbaatzuchtige houding.</u></p>			
<p><u>Catalogus:</u> Vol. II, cot.356, p. 188.</p>	<p><u>Verwijzing naar andere werken:</u> <i>L'idole n°1</i>, <i>La magie noire n°3</i></p>			
<p><u>Op het internet:</u></p>	<p><u>Artikels:</u> Spee B., (1992) <i>Magritte ou la question du sublime. Cinq études sur les écrits de Magritte</i>, essai inédit, 149 p. André Blavier, « À propos de la réédition des <i>Écrits</i> de René Magritte », <i>Textyles</i> [En ligne], 13 1996, mis en ligne le 12 octobre 2012, consulté le 19 mars 2014. URL : http://textyles.revues.org/2134</p>			